

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Львівського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
професор

Дмитро ШВЕЦЬ

2026

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Тетяни ЯСНИСЬКОЇ на тему
«Кримінально-правова характеристика колабораційної діяльності за
кримінальним правом України»,
поданої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Кафедра кримінального права та криминології факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ, заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Тетяни ЯСНИСЬКОЇ на тему «Кримінально-правова характеристика колабораційної діяльності за кримінальним правом України», а також за результатами оцінки рецензентів та експертної позиції учасників фахового семінару, проведеного 02 квітня 2026 року, констатує наступне:

Актуальність теми дослідження «Кримінально-правова характеристика колабораційної діяльності за кримінальним правом України» зумовлена сукупністю взаємопов'язаних нормативних, практичних та наукових чинників.

Насамперед, це докорінна зміна безпекового середовища в Україні внаслідок збройної агресії російської федерації, що спричинила масове поширення різних форм співпраці з окупаційною владою. У цих умовах колабораційна діяльність перестала бути поодиноким явищем і набула системного характеру, що потребує належного кримінально-правового реагування.

Важливим аргументом актуальності є також новизна відповідного кримінально-правового регулювання. Запровадження у 2022 році спеціальної норми, передбаченої у Кримінальному кодексі України, яка встановлює відповідальність за колабораційну діяльність, зумовило необхідність її наукового

осмислення, тлумачення та практичного наповнення. Водночас сама поява ст. 111-1 КК України не усунула всіх проблем, а навпаки, актуалізувала низку дискусійних питань, пов'язаних із визначенням ознак складу кримінального правопорушення, меж криміналізації та співвідношенням із суміжними складами.

Крім того, актуальність дослідження обумовлюється наявністю значних труднощів у правозастосовній діяльності. Практика досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень цієї категорії свідчить про неоднозначність підходів до кваліфікації діянь, зокрема щодо відмежування колабораційної діяльності від державної зради, пособництва державі-агресору та інших злочинів проти основ національної безпеки України. Це зумовлює потребу у формуванні єдиних науково обґрунтованих критеріїв кримінально-правової оцінки відповідних діянь.

Додатково слід враховувати, що проблема колабораціонізму має не лише правове, а й соціальне та гуманітарне значення. Оцінка дій осіб, які перебували на тимчасово окупованих територіях, потребує врахування складних умов їхнього існування, можливого примусу, впливу пропаганди та інших факторів. У зв'язку з цим кримінально-правова характеристика колабораційної діяльності має забезпечувати баланс між необхідністю притягнення винних до відповідальності та дотриманням принципів справедливості, законності і прав людини.

Таким чином, актуальність обраної теми визначається потребою у глибокому теоретичному осмисленні новел кримінального законодавства, удосконаленні практики їх застосування та формуванні науково обґрунтованих підходів до кваліфікації колабораційної діяльності в умовах триваючої збройної агресії.

Усі ці аспекти підкреслюють важливість та актуальність обраної проблематики. З огляду на наведене вище, наукове дослідження Тетяни ЯСНИСЬКОЇ є актуальним і важливим для національної юридичної науки та практики.

Дисертація узгоджується з пріоритетними напрямками розвитку правової науки на 2021-2025 роки, затвердженими постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 23.06.2021 р. №12-21 (розділ 1.15 Фундаментальні та прикладні проблеми наукового забезпечення боротьби зі злочинністю в Україні) та виконана у межах розробки теми наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ «Протидія кримінальним правопорушенням, підслідним Національній поліції: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (за номерами державної реєстрації 0121U113930 та 0124U005075).

Мета дисертації полягає в комплексній кримінально-правовій характеристиці колабораційної діяльності за кримінальним правом України.

З огляду на мету, в дисертації вирішено такі завдання:

- з'ясовано стан дослідження проблем кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність;
- визначено соціальну зумовленість відповідальності за колабораційну діяльність;
- охарактеризовано об'єкти складів кримінальних правопорушень, передбачених статтею 111-1 КК України;
- з'ясовано ознаки об'єктивної сторони складів кримінальних правопорушень, передбачених статтею 111-1 КК України;
- досліджено суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень, передбачених статтею 111-1 КК України;
- здійснено розмежування складів кримінальних правопорушень, передбачених статтею 111-1 КК України;
- проведено відмежування колабораційної діяльності від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Об'єктом дослідження є кримінально-правова охорона національної безпеки України.

Предметом дослідження є кримінально-правова характеристика колабораційної діяльності за кримінальним правом України.

Методологічну основу дослідження становить поєднання загальнонаукових і спеціальних юридичних методів дослідження, зокрема, *історико-правовий* – для дослідження законодавчих ініціатив та наукових позицій щодо доповнення КК України нормою про колабораційну діяльність; *системно-структурний* – застосовано у процесі характеристики об'єктів колабораційної діяльності по вертикалі, розгляду норми про колабораційну діяльність у системі кримінального та інших галузей права (міжнародного гуманітарного права, виборчого, податкового права) з метою визначення їх системного взаємозв'язку та тлумачення; *порівняльно-правовий метод* – для зіставлення кримінально-правових норм, виявлення схожих та відмінних правових позицій у науці та судовій практиці; *методи індукції та дедукції* – узагальнення конкретних прикладів із судової практики для формування загальних висновків і навпаки, логічне виведення наслідків із загальних правових положень; *статистичний метод* – для вивчення й узагальнення аналітичних звітів за результатом проведення опитувань, формування і обґрунтування висновків за їх результатами.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним кримінально-правовим дослідженням, у якому:

уперше:

- запропоновано критерії визначення «стандарту освіти країни-агресора»: 1) один чи кілька документів, який (які) (2) видано державою-агресором (окупаційною адміністрацією) та спрямовані на (3) організацію освітнього процесу

(4) всупереч українським стандартам (зокрема, визначених Законом України «Про освіту» та іншими нормативно-правовими актами);

- обґрунтовано доцільність віднесення до воєнізованих формувань тих установ, організацій, де суворо виховують дітей, дотримуються ієрархічності, навчають користуватись зброєю, проводять вишколи. Звернено увагу на те, що за надання приміщень, меблів, інвентаря таким мілітаристським дитячим організаціям особу слід притягувати до відповідальності за ч. 4 ст. 111-1 КК України;

- запропоновано використовувати поетапність для належної кваліфікації посадового колабораціонізму: 1) орган, у якому особа обійняла посаду; 2) назва посади та 3) функції, які фактично виконувала особа. Встановлення функцій особи є самостійним етапом та не може апріорі бути прив'язано до назви посади і тих функцій, які б виконувала особа за українським законодавством;

- обґрунтовано доцільність визнання розмежувальними ознаками колабораційної діяльності у воєнній сфері (ч. 7 ст. 111-1 КК України) та створення незаконних воєнізованих або збройних формувань (ст. 260 КК України) таких ознак сукупно: місце створення формувань, обстановка, а також мету створення. Так, участь у незаконних формуваннях, які створено на тимчасово окупованій території чи території держави-агресора, з метою ведення бойових чи інших дій у межах збройного конфлікту та в умовах окупації є підставою для кваліфікації діянь особи за ч. 7 ст. 111-1 КК України.

удосконалено:

- позицію, що саме зайняття посади керівника закладу освіти не може бути кваліфіковано за ч. 5 ст. 111-1 КК України, а факту добровільного зайняття громадянином України посади керівника закладу освіти не достатньо для кваліфікації відповідних дій за ч. 3 ст. 111-1 КК України. Адже ч. 3 ст. 111-1 КК України взагалі не передбачає зайняття якої-небудь посади.

- аргументацію позиції, що місцем вчинення колабораційної діяльності є повністю чи частково непідконтрольна територія України (тимчасово окупована територія, лінія зіткнення), яка нерозривно пов'язано із часом вчинення, а разом утворюють обстановку вчинення цього кримінального правопорушення – умови окупації.

дістали подальшого розвитку:

- обґрунтування позиції, що доповнення КК України нормою про колабораційну діяльність є диференціацією кримінальної відповідальності за державну зраду з огляду на умови окупації, її тривалість, запит суспільства на справедливість. Ознакою розмежування державної зради та колабораційної діяльності є умови окупації;

- положення про недоцільність здійснення видового поділу об'єктів злочинів проти основ національної безпеки України, зокрема і колабораційної діяльності;
- теоретичне обґрунтування та практичні рекомендації з питань розмежування колабораційної діяльності з терористичними актами, пропагандою війни.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані за результатами виконаного дослідження наукові положення можуть бути використані у *правотворчій діяльності* (для удосконалення кримінального законодавства України щодо колабораційної діяльності та суміжних злочинів); у *правозастосовній діяльності* (для вирішення питань щодо кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних з колабораційною діяльністю); у *науково-дослідній роботі* (під час проведення наукових досліджень щодо колабораційної діяльності); в *освітньому процесі* (для підготовки навчальної, методичної літератури та викладання навчальних дисциплін кримінально-правового циклу (Акт впровадження результатів дисертації в освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ № 41 від 17.06.2025 року)).

Основні положення і результати дисертації. Основні положення та результати дисертації оприлюднено на таких науково-практичних заходах: всеукраїнській науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (м. Львів, 09 грудня 2022 р.), всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції» (м. Харків, 17 лютого 2023 р.), всеукраїнському круглому столі «Протидія проявам тероризму та колабораціонізму в умовах війни: стан та перспективи» (м. Кропивницький, 24 листопада 2023 р.), науково-практичному круглому столі «Захист прав людини в українській моделі перехідного правосуддя» (м. Харків, 14 червня 2024 р.), всеукраїнській науково-практичній конференції «Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності в період воєнного стану» (м. Одеса, 29 листопада 2024 р.), всеукраїнській науково-практичній конференції «Осінні юридичні читання – 2025. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки» (м. Вінниця, 20-21 листопада 2025 р.).

Основні результати дисертації відображено у десяти наукових публікаціях, із яких чотири – у наукових фахових виданнях України, а саме:

1. Ясницька Т. Ю. Культурно-освітній колабораціонізм: характеристика об'єктивної сторони. *Право і суспільство*. 2023. №2. Т.1. С. 250–256. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.1.37>

2. Ясницька Т.Ю. Об'єкт колабораційної діяльності. *Юридичний бюлетень*. 2023. Випуск №31. С. 87–97. DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.31.12>

3. Ясницька Т.Ю. Колабораційна діяльність в адміністративній сфері. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024 №6. С. 803–809. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.134>

4. Ясницька Т.Ю. Соціальна зумовленість відповідальності за колабораційну діяльність. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №12. С. 336–339. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/77>

5. Ясницька Т. Впровадження стандартів освіти країни-агресора у закладах освіти як форма колабораційної діяльності. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні*: збірник матеріалів VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Львів, 09 грудня 2022 р.). Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 509–512.

6. Ясницька Т. Ю. Вказівка на добровільність у складі колабораційної діяльності. *Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції*: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 17 лютого 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. С. 261–264.

7. Ясницька Т.Ю. Суб'єкт колабораційної діяльності. *Протидія проявам тероризму та колабораціонізму в умовах війни: стан та перспективи*: матеріали Всеукраїнського круглого столу (м. Кропивницький, 24 листопада 2023 року). Кропивницький: Донецький державний університет внутрішніх справ, 2023. С. 103–106.

8. Ясницька Т.Ю. Місце вчинення колабораційної діяльності. *Захист прав людини в українській моделі перехідного правосуддя*: матеріали наук.-практ. круглого столу, м. Харків, 14 черв. 2024 р. Харків: Право, 2024. С. 183–187.

9. Ясницька Т.Ю. Адвокат на ТОТ: колаборант чи захисник? *Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі заходи попередження злочинності в період воєнного стану*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Одеса, 29 листопада 2024 р.). Одеса: ОДУВС, 2024. С. 240–242.

10. Ясницька Т.Ю. Додаткові ознаки суб'єкта колабораційної діяльності. *Осінні юридичні читання – 2025. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Осінні юридичні читання – 2025» (20–21 листопада 2025 р.). Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2025. С. 172–174.

З огляду на викладене, фаховий семінар кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ приймає рішення надати Висновок про те, що дисертація Тетяни ЯСНИСЬКОЇ на тему «Кримінально-правова характеристика колабораційної діяльності за кримінальним правом України», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»,

1) містить елементи наукової новизни, а її результати мають теоретичне і практичне значення для вітчизняної юридичної науки;

2) відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а також положенням освітньо-наукової програми «Право» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – за спеціальністю 081 «Право» у Львівському державному університеті внутрішніх справ;

3) відображена у десяти публікаціях, зокрема: у чотирьох статтях, опублікованих у фахових виданнях категорії Б, перелік яких затверджено МОН України, а також у шести тезах доповідей на науково-практичних заходах;

4) виконана дисертанткою самостійно, отримані теоретичні висновки і результати демонструють особисті дослідження автора;

5) рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова засідання фахового семінару:

завідувач кафедри кримінального права
та кримінології факультету № 1

(з підготовки фахівців для органів досудового
розслідування Національної поліції України)

Львівського державного університету
внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, професор

15.04.2026

Ірина ГАЗДАЙКА-ВАСИЛИШИН